

SUPER VOLILNO LETO V RAZMERAH COVID-19 PANDEMIJE V SLOVENIJI: ČAS ZA RAZMISLEK O I-VOLITVAH?

Edvard Kozel¹, Mitja Dečman²

¹ Fakulteta za informacijske študije, Ljubljanska cesta 31a, Novo mesto

² Fakulteta za upravo, Gosarjeva ulica 5, 1000 Ljubljana

edi.kozel@gmail.com, mitja.mecman@fu.uni-lj.si

Vseprisotna digitalna revolucija je korenito posegla v življenje in delo sodobne družbe. Dodatni zagon je digitalizaciji in s tem prehodu v digitalno družbo dodala še pandemija covid-19, ki je korenito spremenila način opravljanja vsakodnevnih aktivnosti. Postopki uveljavljanja demokratičnih pravic, zlasti volitev, so bili razmeram pandemije prilagojeni na način, ki je omogočal izvedbo svobodnih in poštenih volitev, a pri tem ni ogrožal zdravja volivcev. Nastale razmere so ponovno obudile sicer trajno konfliktno globalno razpravo med nasprotniki in zagovorniki internetnega glasovanja (i-volitev), ki se v izrednih okoliščinah kažejo kot ustrezna alternativa klasičnim načinom glasovanja. Vloga dejavnikov, ki vplivajo na sprejetost i-volitev, ostaja še vedno dokaj nejasna in nedorečena, zato je problematika potrebna ustrezne obravnave, tako z vidika sedanjosti kot tudi prihodnosti. Uporaba digitalnih tehnologij je v smislu premoščanja težav zaradi omejitev covid-19 na mnogih področjih odigrala ključno vlogo. Kljub temu so študije volitev, izvedenih med pandemijo, k celotni razpravi o sprejetosti in možnostih uporabe i-volitev prispevale bore malo.

Izvedena raziskava vplivov dejavnikov zaupanja v državo in njen volilni sistem, zaupanja v tehnologijo, volilnih navad državljanov in vpliva covid-19 na namero uporabe i-volitev, je prinesla zanimive rezultate. Pridobljeni podatki segajo na začetek leta 2022, ko so bili volivci v Sloveniji še vedno obremenjeni z razmerami pandemije in so hkrati vedeli, da bodo morali na volišče (najmanj) štirikrat, če so se nameravali udeležiti vseh glasovanj v letu. Z uporabo naprednih statističnih metod smo v okviru izvedene študije ugotovili, da: (1) zaupanje v volilni ekosistem tako s tehničnega kot institucionalnega vidika pomembno vpliva na namero volivcev, da uporabijo i-volitve; (2) strah pred covidom-19 ne prepriča ljudi, da bi uporabili i-volitve namesto klasičnega načina glasovanja; (3) obstoječe volilne navade nimajo značilnega vpliva na namero uporabe i-volitev.

Ugotovitve raziskave prispevajo k razumevanju vloge i-volitev z vidika (1) potenciala za dvig volilne udeležbe; (2) učinkov pandemije pri odnosu družbe do demokratičnih procesov, zlasti pri sprejetosti i-volitev; (3) prispevka k snovanju strategij za odpornost demokratičnih procesov na podobne izredne razmere v prihodnosti. Razumemo jih tudi kot sporočilo in poziv raziskovalcem, strokovnjakom in političnim odločevalcem k razmisleku o uvajanju orodij e-demokracije in e-participacije z namenom vzpostavljanja zaupanja v digitalne tehnologije kot pogoja sprejetosti i-volitev s strani volivcev v prihodnje.

Ključne besede: i-volitve; zaupanje; e-demokracija; covid-19; volitve; digitalne tehnologije;

A SUPER ELECTION YEAR IN THE CONTEXT OF THE COVID-19 PANDEMIC IN SLOVENIA: TIME TO RETHINK THE I-VOTING?

This paper presents a study of the impact of domain-specific factors such as trust in the electoral system and administration, trust in technology, citizens' attitudes towards voting and the conditions of covid-19 on the intention to use i-voting. The data obtained date back to the beginning of 2022, when voters in Slovenia were still burdened by the pandemic situation and at the same time knew that they would have to go to the polling station (at least) four times if they intended to vote in full. Using advanced statistical methods, the study found that: (1) trust in the electoral ecosystem has a significant impact on voters' intention to use the i-voting; (2) fear of covid-19 does not persuade people to use the i-vote instead of the traditional way of voting; and (3) existing voting habits do not have a significant impact on the intention to use the i-vote.

Keywords: i-voting; trust; e-democracy; covid-19; elections; digital technology;